

Luonnos 4.11.2024

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ
Neuvotteleva virkamies
Suvi Ruuska

Muistio
4.11.2024

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS YMPÄRISTÖKORVAUKSESTA ANNETUN VALTIONEUVOSTON ASETUKSEN MUUTTAMISESTA

1 Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Rahoituskaudella 2023-2027 Euroopan unionin maaseudun kehittämistoimenpiteet perustuvat jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2021/2115, jäljempänä suunnitelma-asetus.

Maaseudun kehittämistoimenpiteet jäsenvaltioissa perustuvat jäsenvaltion suunnitelma-asetuksen perusteella laatimaan ja Euroopan komission hyväksymään strategiasuunnitelmaan. Suomi on laatinut suunnitelma-asetuksen perusteella Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman vuosille 2023–2027 (CAP-suunnitelma). Euroopan komissio hyväksyi Suomen CAP-suunnitelman 31.8.2022 (komission täytäntöönpanopäätös C(2022)6022). Suomi on esittänyt CAP-suunnitelmaan muutoksia vuodelle 2025. Muutokset toimitettiin 27.6.2024 Euroopan komissiolle, joka hyväksyi muutosesityksen 9.10.2024 (komission täytäntöönpanopäätös C(2024)6977).

Ympäristökorvaus on osa Suomen CAP-suunnitelmaa. Ympäristökorvauksesta säädetään suunnitelma-asetuksen 70 artiklassa. Kansallisesti ympäristökorvauksesta säädetään eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa (1333/2022). Lain 3 §:n 5 momentin, 5 §:n 8 momentin, 11 §:n 5 momentin, 12 §:n 6 momentin, 13 §:n 5 momentin ja 15 §:n 5 momentin nojalla on annettu valtioneuvoston asetus ympäristökorvauksesta (78/2023). Asetuksella säädetään ympäristösitoumuksista ja siihen sisällytettävästä alasta, ympäristösitoumuksen tilakohtaisen toimenpiteen vaatimuksista, ympäristösitoumuksen lohkokohtaisista toimenpiteistä ja niiden ehdoista, ympäristösopimuksista ja niihin sisällytettävistä toimenpiteistä, ympäristökorvauksen maksamisesta ja ympäristökorvauksen määrästä.

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta pyydettiin lausunto valtiovarainministeriöltä, ympäristöministeriöltä, Ruokavirastolta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, Luonnonvarakeskukselta, Suomen ympäristökeskukselta, ProAgria Keskusten Liitolta, Svenska

lantbrukssällskapens förbund rf:ltä, Luomuliitto ry:ltä, Yhdistyneet Luomutuottajat ry, Suomen luonnonsuojeluliitolta, WWF Suomelta ja Natur och Miljö rf:ltä.

3. Asetuksen pääasiallinen sisältö

Ympäristökorvauksesta annettua valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi siten, että ympäristösitoumukseen kuuluvien toimenpiteiden tiettyjä ehtoja muutettaisiin. Muutoksella otettaisiin huomioon Euroopan komission CAP-suunnitelmaan hyväksymät vuotta 2025 koskevat muutokset. Lisäksi tarkennettaisiin kerääjäkasveja ja turvepeltojen nurmia koskevia lohkokohtaisia toimenpiteitä. Liitteet 2 ja 3 kumottaisiin lannoitevalmisteita koskevassa EU- ja kansallisessa lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten vuoksi.

4. Asetuksen pykäläkohtaiset perustelut

2 § 11 kohta

Pykälän 11 kohtaa, jossa määritellään kerääjäkasvi, tarkennettaisiin siten, että kerääjäkasvilla tarkoitettaisiin nimenomaan toissijaisen viljelykasvin kasvustoa.

11 § 1 mom.

Asetuksen 11 §:n 1 momentissa otettaisiin huomioon CAP-suunnitelman muutos, jolla pidennetään suojavyöhykkeiden perustamisaikaa vuoteen 2026 asti. Suojavyöhykkeitä koskeva lohkokohtainen toimenpide olisi siten mahdollista valita myös myöhemmin kuin ensimmäisenä tai toisena sitoumusvuonna.

23 § 2 mom.

Asetuksen 23 §:n 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi kerääjäkasvien osalta. Kerääjäkasvin ja varsinaisen viljelykasvin olisi oltava eri kasveja. Varsinaisen viljelykasvin olisi oltava yksivuotisenä viljeltävä peltoviljelykasvi tai puutarhakasvi, ei kuitenkaan nurmikasvi. Kerääjäkasvikasvusto voisi olla seoskasvusto. Kerääjäkasvikasvusto ei saisi koostua yksinomaan typensitojakasveista. Viljaa saisi kylvää kerääjäkasviksi vain lohkolle, jossa on samana vuonna viljelty perunaa tai varhaisvihanneksia. Hampppua ei saisi kylvää kerääjäkasviksi.

24 § 3 ja 5 momentti

Asetuksen 24 §:n 3 momentti ehdotetaan muutettavaksi siten, että siitä poistettaisiin viittaus kumottavaan liitteeseen 3. Pykälän 5 momentista poistettaisiin viittaus kumottavaan liitteeseen 2. Liitteet kumottaisiin lannoitevalmisteita koskevassa EU- ja kansallisessa lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Liitteissä mainittuja kansallisia lannoitevalmisteiden tyyppinimiä ei enää käytetä.

25 § 3 ja 5 mom.

Asetuksen 25 §:n 3 momentissa otettaisiin huomioon CAP-suunnitelman muutos, jolla pidennetään suojavyöhykkeiden perustamisaikaa vuoteen 2026 asti. Momentista poistettaisiin rajoitus, jonka mukaan monivuotinen nurmikasvusto on perustettava ensimmäisenä tai toisena sitoumusvuonna. Perustamisajan pidentämisen tarkoituksena on edistää suojavyöhykkeiden tavoitepinta-alan toteutumista ja parantaa toimenpiteen kohdentumista vesiensuojelun kannalta tarkoituksenmukaisille lohkoille. Toimenpiteeseen soveltuvat lohkot tunnistetaan kohdentamisaineiston avulla, jota on kehitetty tunnistamaan aiempaa paremmin suojavyöhykkeen tarpeessa olevat lohkot. Uusi aineisto on otettu käyttöön vuoden 2024 tukihaussa.

Suojavyöhykkeiden perustamisajan pidentäminen lisää mahdollisuuksia siihen, että mahdollisimman monet tuensajaajat kiinnostuvat uuden kohdentamisaineiston vuoksi suojavyöhykkeiden perustamisesta ja ehtivät sovittaa suojavyöhykkeen perustamisen tilan tuotantotapaan ja viljelykiertoon. Pykälän 5 momenttia muutettaisiin siten, että laiduntaminen olisi mahdollista lohkokolla monimuotoisuuden lisäämiseksi ja ravinnetilan köyhdyttämiseksi. Muutos tehtäisiin Euroopan komission pysyvän nurmen laskentaa koskevan ohjeistuksen muutoksen vuoksi. Ohjeistuksen mukaan pysyvän nurmen laskennassa ei oteta huomioon aloja, joilla tuotanto on pääsääntöisesti kielletty. Laiduntamalla tapahtuva maan tarkoituksellinen köyhdyttäminen ei ole normaalia tuotannollista maataloustoimintaa. Näin ollen momentissa tarkoitettuja aloja ei otettaisi huomioon pysyvän nurmen laskennassa sitoumuksen kestoaikana.

26 § 3 mom.

Pykälän 3 momenttia muutettaisiin niiden toimenpiteiden osalta, jotka ovat sallittuja turvepeltojen nurmella. Euroopan unionin ja kansallisten viljelijätukien hyvän maatalouden ja ympäristön vaatimuksista annetun valtioneuvoston asetuksen (1384/2022) 4 §:n 5 momenttia turvemaa-alalla tehtävistä toimenpiteistä sovelletaan 1.1.2025 alkaen. Vastaavat rajoitteet toimenpiteille koskisivat myös turvepeltojen nurmea vuodesta 2025 alkaen.

58 § 2 mom.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että ympäristösopimuksen perusteella ei maksettaisi ympäristökorvausta kyseiseltä vuodelta, jos peruskunnostusraivaus tai aitaamistoimenpide ei valmistuisi 45 §:n 2 momentissa tarkoitettussa määräajassa. Toimenpiteet on momentin mukaan toteutettava kalenterivuoden loppuun mennessä. Peruskunnostusraivauksen saa toteuttaa seuraavan kalenterivuoden 30 päivään huhtikuuta asti.

Liitteet 2 ja 3

Liitteet 2 ja 3 ehdotetaan kumottaviksi lannoitevalmisteita koskevassa EU- ja kansallisessa lainsäädännössä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Liitteissä mainittuja kansallisia lannoitevalmisteiden tyyppinimiä ei enää käytetä.

5. Taloudelliset vaikutukset

Ympäristökorvauksesta aiheutuvat kustannukset suoritetaan valtion talousarvion momentilta 30.20.43 (Ympäristökorvaukset, luonnonmukainen tuotanto, neuvonta ja ei-tuotannolliset investoinnit). Vuoden 2025 valtion talousarviota koskevan hallituksen esityksen (HE 109/2024) mukaan kyseisen momentin määräraha on 275,716 miljoonaa euroa, josta EU:n rahoitusosuutta on 123,331 miljoonaa euroa ja kansallista osuutta 152,385 miljoonaa euroa. EU:n rahoitusosuus määrärahasta on maaseuturahaston osalta 43 prosenttia. Ympäristökorvauksen osuus momentin määrärahasta on noin 188,630 miljoonaa euroa.

Ympäristökorvaukseen arvioidaan tarvittavan vuoden 2025 tukihausta aiheutuviin maksuihin noin 189 miljoonaa euroa.

Asetukseen ehdotetuilla muutoksilla ei ole vaikutuksia valtion talousarvioon.

Ympäristökorvauksesta aiheutuvat kustannukset katetaan valtiontalouden kehyspäätösten, valtion talousarvion ja henkilötyövuosien puitteissa.

6. Lausuntopalaute

7. Laintarkastus

8. Voimaantulo

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan x.x.2025. Asetuksen 25 §:n 3 momentissa tarkoitettu monivuotinen nurmikasvusto on perustettava viimeistään vuonna 2026.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen ympäristökorvauksesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta